1.3. ТОЧКА ЗОРУ ФАХІВЦЯ

ЗАПИСКИ ПОЛІГРАФОЛОГА (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ДОПИСІВ У FACEBOOK)[1] *(мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі)*

Лисенко А. Б.

Реферат. Лисенко А. Б., київський поліграфолог, у 2009–2012 роках головний спеціаліст з роботи з поліграфом психологічної служби ПАТ КБ «ПриватБанк», у публіцистичній формі ділиться спостереженнями з практики кадрових перевірок на поліграфі, які вперше оприлюднив у дописах у Facebook 6–12 жовтня 2015 року. Предметом записок є психологія замовників, що ініціюють психофізіологічні дослідження з використанням поліграфа, мотиви керівників і правила професійної поведінки самого поліграфолога. Автор, який, за власними словами, не спеціалізується на психофізіологічній експертизі для суду, стає на захист клієнта, що системно залучає поліграфолога під час добору персоналу й періодично перевіряє всіх працівників, і заперечує поширене уявлення про такого роботодавця як параноїка. Тестування в умовах гарантованої конфіденційності, коли поліграфолог лише перевіряє повноту й щирість розповіді, а не оцінює минуле людини, він описує як нагоду для обстежуваного провести «ревізію» власного минулого й ухвалити рішення, як із ним жити далі. Серед переваг системних перевірок названо відчуття безпеки в колективі (за аналогією з оглядом пасажирів перед польотом), стримувальну дію поліграфа, подібну до Суперего, і можливість керівника побачити зону вразливості конкретного працівника та зосередити на ній увагу. Окремий допис перелічує фрази ініціаторів, після яких поліграфологові краще відмовитися від замовлення: прохання «довести» провину чи невинуватість, отримати офіційний документ проти людини, провину якої не вдається довести іншим шляхом, показово залякати колектив звітом. Розглядаючи очікування керівника отримати однозначну відповідь щодо кожного працівника з кожної теми (крадіжки, «відкати», промислове шпигунство), автор пояснює, що однозначний результат можливий лише в небагатьох випадках, а за наявності значущих реакцій на одну тему висновків щодо інших тем не роблять; ці обмеження він радить обговорювати із замовником заздалегідь. Спираючись на досвід психодинамічної психотерапії, Лисенко А. Б. переносить у поліграфологію правило супервізії та інтервізії: фахівець не може працювати поодинці й потребує реальної, а не номінальної професійної спільноти. Записки стануть у пригоді поліграфологам, кадровим службам і керівникам, які замовляють перевірки персоналу, для узгодження очікувань та етичних меж такої роботи.

Ключові слова: поліграф, поліграфолог, кадрові перевірки, замовник тестування на поліграфі, мотиви роботодавця, конфіденційність, значущі реакції, очікування замовника, професійна етика поліграфолога, супервізія, професійна спільнота.

Notes of a Polygraph Examiner (Based on Facebook Posts)

Lysenko A. B.

Abstract. Lysenko A. B., a Kyiv-based polygraph examiner who was chief polygraph specialist in the psychological service of PrivatBank in 2009–2012, shares observations from pre-employment and periodic staff screening, first posted on Facebook on 6–12 October 2015 and written in a journalistic rather than academic style. The notes address the psychology of clients who commission psycho-

physiological examinations using a polygraph, the motives of managers and the professional conduct of the examiner. The author, who states that he does not work in forensic psychophysiological examination for courts, defends the employer who systematically tests job candidates and staff and rejects the common view of such a client as paranoid. A confidential examination in which the examiner checks only the completeness and sincerity of the account, without judging the examinee's past, is presented as an opportunity to review that past and decide how to deal with it. Further benefits include a sense of safety within the team, compared to passenger screening before a flight, a deterrent effect likened to the superego and the manager's ability to see an employee's area of vulnerability. One post lists requests that should make an examiner decline an assignment, such as being asked to prove someone's guilt or innocence, to produce an official document against a suspected thief or to intimidate staff with a report. Another explains that a manager expecting a clear answer on every topic (theft, kickbacks, industrial espionage) will receive one only in a minority of cases, because once significant reactions occur on one topic no conclusions are drawn on the others; this should be agreed with the client in advance. Drawing on psychodynamic psychotherapy, the author argues that examiners need supervision, peer review and a genuine professional community.

Keywords: polygraph, polygraph examiner, pre-employment screening, periodic staff testing, client expectations, employer motives, confidentiality, significant reactions, professional ethics, supervision, professional community.

Першоджерело: *Лысенко А. Б. Записки полиграфолога (по материалам постов в Facebook 06–12 октября 2015 года).*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 30.10.2015.*

References

1. Lysenko A. B. Zapysky polihrafoloha (za materialamy dopysiv u Facebook) [Notes of a Polygraph Examiner (Based on Facebook Posts)] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2017. Vol. 2, No. 5 (11). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/621-zapiski-poligrafologa (onovlena versiia vid 17.08.2021). [in Ukrainian].

2. Lysenko A. B. Zapiski poligrafologa (po materialam postov v Facebook 06–12 oktyabrya 2015 goda). URL: https://www.facebook.com/profile.php?id=100001456377017 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Russian].